

Ady Múzeum a Veres Pálné utcában

Magyarország igen gazdag irodalmi emlékhelyekben; irodalmi múzeum, emlékház, vagy emlékszoba mégis alig negyven helyen található. Többre lenne szükség. Hiszen világszerte tapasztalható az a törekvés, hogy híres írók egykori alkotóhelyein múzeumokat rendeznek be.

1977-ben Budapest is újabb irodalmi múzeummal gyarapodik. A Költő utcai Jókai, és a Gát utcai József Attila Emlékmúzeum után a Kulturális Minisztérium Múzeumi Főosztálya, Budapest Főváros Tanácsa és a Petőfi Irodalmi Múzeum jóvoltából, Ady Múzeum nyílik a költő Veres Pálné utcai lakásában.

Ez az egykori Ady-lakás már az ötödik Ady Múzeum. Az első Ady-gyűjtemény 1937-ben a zilahi kollégiumban jött létre. Ady Lőrincné, az „Édes”, végakaratóban úgy rendelkezett, hogy Endre fia emlékeit a kálvinista gimnáziumra hagyja. A kollégium húszezer kötetes könyvtárában — amely inkább raktár, mintsem könyvtár — hasonlított — helyezték el a híressé lett érminszenti levelesládát, Ady levelezésének egy részét őrző ereklyét: Csinszka jegykezdőjét, a kollégiumi vállszalagot, bizonyítványt, értesítőket, a diákevek emlékeit; fényképeket és a szülői ház néhány bútorát. Ady-emlékszobát a kollégium nem rendezett be.

Adyné az érminszenti kúriát is a zilahi gimnáziumra hagyta. Csupán a kisnemesi telken álló nádfedeles épület lett egykori szolgálólányuké; azzal a kikötéssel, hogy gondoskodnia kell a kúria rendben tartásáról. A nádfedeles épületben van az a szoba, ahol Ady Endre született. A kúriában, a tornác végén pedig a költő gyermekkori szobája. Érminszenten az Adyház ma is áll, de mivel igen nehéz a megközelítése, csak kevesen látogatják.

A legnagyobb jelentősége 1941-ben a Magyar Nemzeti Múzeumban berendezett Ady-emlékszobának lett volna, ha a háború alatt el nem pusztul. Ennek a tervnek Ady Endre egykori menyasszonya és jóbarátja, Dénes Zsófia, Ady Lajosné (a költő fivérének felesége) és Kozocsa Sándor, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa voltak a kezdeményezői. Ady Lajosné

fáradtságot nem kímélve, személyesen szállította fel Budapestre az Érminszenten található tárgyi emlékeket és kéziratok relikviákat; Ady Endre ágát, íróasztali lámpáját és költészetének egyik ihlető forrását, a sokat forgatott Károli-bibliát. Így került több tárgyi emlékekkel együtt a Nemzeti Múzeumba az Adyhoz írt levelek tömege, a „kis női csukák” ömlengése.

A zilahi református gimnázium 1945 után megszűnt, s az ötvenes évek elején Romániában így került ismét napirendre egy Ady Múzeum létesítésének terve. A nagyváradi évek emléanyagával az ötvenes évek közepén meg is nyílt, egy volt cukrászda nyári helyiségében — ahol Ady sokat időzött — a kiállítás. A múzeum jellegű intézmény ma is működik, viszonylag sok érdeklődő keresi fel.

1915-ben Ady feleségül vette a nála tizenhét évvel fiatalabb Boncza Bertát. Házasságuk első éveinek egy részét a csucsai Boncza-kastélyban töltötték, és csak 1917

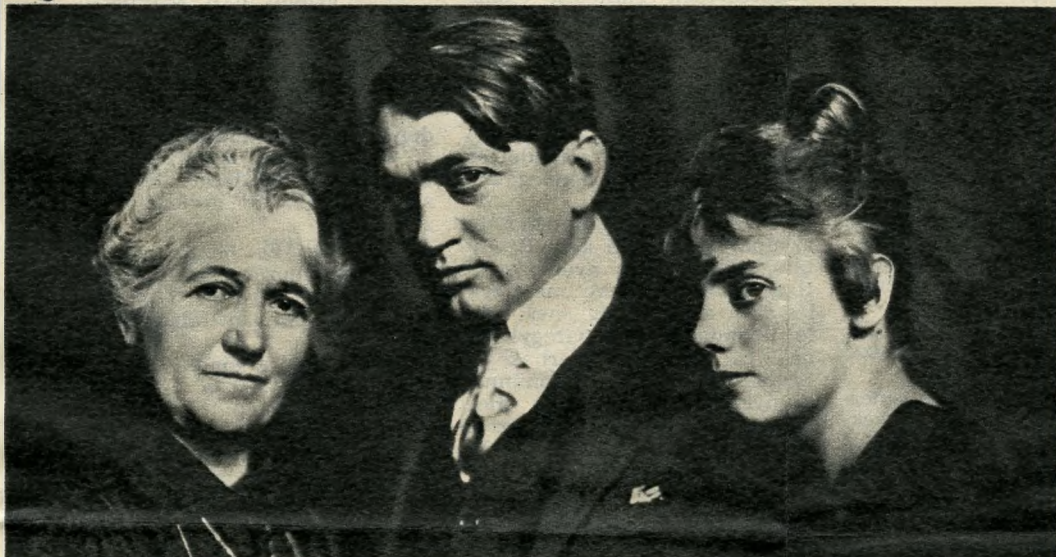

1976 AUG 18
ORSZÁG-VILÁG

708

1. Az ifjú Ady Endre
2. Ady és Csinszka
3. Az Ady-házaspár és az „Édes”, Ady Endre édesanyja
4. Nagybetegen...

3

őszén jöttek fel Budapestre; itt rendbe hoztatták Boncza Miklósnak, a Magyar Közigazgatás tulajdonosának szerkesztőségi célra berendezett irodáját a Veres Pálné utca 4-ben.

Barátai, ismerősei itt keresték fel a nagybeteg költőt. A Veres Pálné utcai lakás állandó vendégei között ott volt Bölöni és Hatványon kívül Mórincz Zsigmond, Fenyő Miksa, Krúdy Gyula, Babits Mihály és Dénes Zsófia is...

1931-ig nincs adat a Veres Pálné utcai lakásról. Ekkor a Nemzeti Közművelődési Alapítvány rendeztette be irodáit a szobákban. Még a második világháborút követő esztendőkből is a haza-hazalátogató Károlyi Mihály irodája és délutáni pihenőinek színhelye volt a lakás. A negyvenes évek végétől az alapítvány jogtanácsosa a lakás bérlője.

Az eredeti elgondolások szerint a Petőfi Irodalmi Múzeum a Veres Pálné utcai lakásban „enteriőr”-emlékmúzeumot kívánt

berendezni. Azonban a mai is élő Ady-barátok szerint, ha a lakást eredeti állapotának megfelelően állítanák vissza, sem a berendezése, sem a millióje nem jellemezné az igazi Ady Endrét. Így tehát a három szobának csak az egyikét — ahol Ady oly sokat pihent — tárják korhű állapotban a látogatók elé, a többi helyiségben Ady pesti éveiről állítanak ki dokumentumokat, tárgyi emlékeket, relikviákat. Ezzel a „házasítással”, ami a múzeumokban egyre gyakoribb, több irányú igényt elégíthetnek ki.

Már kiköltöztették azt a három családot, melyek a lakásban laktak. Folytak a közművesmunkák. A Petőfi Irodalmi Múzeum értő munkája eredményeként 1977 januárjában új kulturális-művészeti érdekességgel gazdagodik Budapest. Eltűnik a Veres Pálné utca 4. számú ház homlokzatáról a szövegében rosszálló kicsengésű emléktábla is: „Ebben a házban volt Ady Endre első és utolsó lakása 1917—1919-ben.”

Korompay János